

SXEDIO.33B

4.7.1950: ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΕΠΙΤΡΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΜΟΥΦΤΗ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΑΠΟ ΤΟ 1929

Οι Αγγλοι τήρησαν ίση απόσταση έναντι των εκκλησιαστικών αρχών για τους Μουσουλμάνους και τους Χριστιανούς.

Ετσι από τα τέλη της δεκαετίας του 1920 (1929) και τις αρχές της δεκαετίας του 1930 (1933) χήρευσαν οι θέσεις του Μουφτή και του Αρχιεπισκόπου και απαγόρευσαν την εκλογή νέων θρησκευτικών ηγετών των δυο κοινοτήτων.

Το θέμα της εκλογής εκκλησιαστικών ηγετών και για τις δυο κοινότητες παρέμενε εκκρεμές μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1940 όπου με το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και της Παλμεροκρατίας η αγγλική διοίκηση αποφάσισε στα 1946 όπως προχωρήσει σε πολιτικές μεταρρυθμίσεις.

Στο πλαίσιο αυτών των μεταρρυθμίσεων επέτρεψε και τη διενέργεια εκλογής Αρχιεπισκόπου Κυπρου και Μουφτή. Με τη διαφορά ότι ενώ το θέμα της εκλογής Αρχιεπισκόπου λύθηκε νωρίτερα με την εκλογή του Αρχιεπισκόπου Λεοντίου 1947.

Το θέμα της εκλογής Μουφτή άρχισε να εισέρχεται σε καλό δρόμο στις αρχές της δεκαετίας του 1950 με απόφαση του Κυβερνήτη ο οποίος ανακοίνωσε στις 4 Ιουλίου 1950 την απόφαση για προώθηση προς επίλυση του θέματος της εκλογής Μουφτή.

Αναφερόταν σε επίσημη ανακοίνωση:

"Η Κυβέρνηση, ανταποκρινόμενη σε παρακλήσεις της τουρκικής κοινότητας, μελετά την αναβίωση του αξιώματος του Μουφτή, το οποίο υφίστατο εδώ από των τουρκικών χρόνων μέχρι το 1929.

Στο τέταρτο μέρος της πρόσφατης έκθεσης της Επιτροπής Τουρκικών Υποθέσεων προτείνονται μέτρα προς επίτευξη του σκοπού αυτού, αλλά διάφορες δυσκολίες παρεμβάλλονται στην υιοθέτηση τους.

Πρέπει να τονισθεί ότι δεν αναμένεται με βεβαιότητα, η εγκαθίδρυση αντιπροσωπευτικού μηχανισμού, μέσω του οποίου η τυπική εκλογή Μουφτή θα μπορούσε να ασκηθεί. Και προς το παρόν δεν υπάρχει οποιοσδήποτε υποψήφιος στην Κύπρο θεωρούμενος κατάλληλος για το αξίωμα.

Υστερα από ανταλλαγή απόψεων με τον Πρόεδρο της επιτροπής τουρκικών υποθέσεων, το συμπέρασμα υπήρξε με την έγκριση του Κυβερνήτη, ότι υπό τις ως άνω αναφερόμενες περιστάσεις, οι οποίες είναι ενδεχόμενο να συνεχισθούν κατά τα προσεχή δύο ή τρία χρόνια, θα ήταν κατάλληλο να αναληφθεί, ως είδος μέτρου προσωρινής σκοπιμότητας, ο διορισμός Μουφτή από προσοντούχα πρόσωπα από την Τουρκία.

Οι αρμόδιες αρχές στην Τουρκία παρακλήθηκαν συνεπώς από τον βρετανό πρεσβευτή στην Αγκυρα, όπως τον βοηθήσουν να εκλέξει από μέρους του Κυβερνήτη, υποψήφιο για το αξίωμα του Μουφτή στην Κύπρο, για περίοδο τριών χρόνων υπό τους όρους που ορίζονται κατωτέρω. Ο Μ. Χαλίντ Βέης, μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου, πρόκειται να επισκεφθεί την Αγκυρα για να δώσει τη συμβουλή του όσον αφορά την επιλογή.

Το πρώτο καθήκον του Μουφτή θα είναι η αναβίωση της Μουσουλμανικής θρησκευτικής ζωής στην Κύπρο.

Θα είναι δε ομοίως πρώτος όρος του διορισμού όπως απέχει ο Μουφτής από κάθε είδος πολιτικής δραστηριότητας, τόσο τοπικού όσο και διεθνούς χαρακτήρα.

Τα ιδιαίτερα του καθήκοντα θα είναι τα ακόλουθα:

Να αναδιοργανώσει, εκπαιδεύσει και εποπτεύει το τοπικό σώμα των Ιμάμηδων.

Να συμβουλευεί την Μουσουλμανική κοινότητα σε θρησκευτικά ζητήματα, τα οποία δεν μπορούν να διευθετηθούν με τοπική νομοθεσία.

Να διευθύνει τη διανομή των φιλανθρωπικών εισφορών και εισφορών που γίνονται για τους ιεροκήρυκες.

Να εκδίδει άδειες σε ιεροκήρυκες, οι οποίοι επιθυμούν να κηρύττουν στα τεμένη.

Να κηρύττει προσωπικά και να συμβουλεύει την Κυβέρνηση σε μουσουλμανικά θρησκευτικά ζητήματα.

Ο διορισμός θα εγκριθεί από τον Κυβερνήτη και θα αποτελεί μέρος του οργανισμού του Εβκάφ (θρησκευτικού Ιδρύματος των Τουρκοκυπρίων) από το ταμείο του οποίου θα καταβάλλεται η αμοιβή του Μουφτή.

Ο Φετβά Εμινί, ο οποίος είναι ο θρησκευτικός αρχηγός της Μουσουλμανικής κοινότητας, κατά τη απουσία του Μουφτή, ζητά εδώ και λίγο χρόνια, να παραιτηθεί για λόγους υγείας και η παραίτηση του θα γίνει αποδεκτή αμέσως μετά το διορισμό του Μουφτή".

Υστερα από πολλές διαβουλεύσεις με την τουρκική Κυβέρνηση βρέθηκε τελικά ο νέος Μουφτής και τον διορισμό του ανακοίνωσε ο Κυβερνήτης Αντριου Ράϊτ σε ομιλία του στο Εκτελεστικό Συμβούλιο στις **30 Ιανουαρίου 1951**.

Στην ομιλία του ο Κυβερνήτης εξέφρασε και τις ευχαριστίες του προς την τουρκική Κυβέρνηση:

"Με την ευγενή βοήθεια της τουρκικής Κυβέρνησης και του Βρετανού πρεσβευτή στην Αγκυρα, ένας εκκλησιαστικός λειτουργός από την Τουρκία επελέγη προς διορισμό ως Μουφτής στην Κύπρο".

Στο ανακοινωθέν (εφημερίδα "Εθνος" **3.2.1951**) παρατίθεντο και οι πιο κάτω πληροφορίες:

Ο Νέος Μουφτής είναι ο Γιακούπ Τζελάλ Μεντζιλκίογλου, που γεννήθηκε στην πόλη Μούγκλα στη νοτιοδυτική Τουρκία και ήταν καθηγητής του Κανονικού Δικαίου στη Θεολογική Σχολή Σουλεϊμανιέ της Κωνσταντινούπολης.

Ο Μεντζιλκίογλου απέκτησε το βαθμό Ουλεμά (σπουδαστή Θεολογίας). Ενώ ασκούσε καθήκοντα Ολεμά στο τέμενος Φατίχ της Κωνσταντινούπολης, παρακολούθησε μαθήματα Θεολογίας στη σχολή Νουβάμπ, όπου συνήθως σπουδάζουν οι υποψήφιοι για τη θέση του Καδή.

Συμπλήρωσε τα μαθήματά του με διάκριση το

1908.

Αφού διορίστηκε στο ανώτατο θρησκευτικό αξίωμα (Μετζιχάτ) εργάστηκε για μερικά χρόνια ως βοηθός διευθυντής του γραφείου Φετβά (ρητρών) και διευθυντής των Νόμων Κανονικού Δικαίου.

Το **1923** ο Μεντζιλκίογλου διορίστηκε καθηγητής του Κανονικού Δικαίου στη Θεολογική Σχολή Σουλείμανιέ της Κωνσταντινούπολης.

Από το **1925** ασκούσε το επάγγελμα του δικηγόρου στη Μούγκλα.

Καθήκοντα του νέου Μουφτή θα ήταν σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση του Κυβερνήτη που είχε εκδοθεί τον Ιούλιο του **1950** (Εθνος **3.2.1951**) ήταν:

"Να αναδιοργανώσει, εκπαιδέψει και επιθεωρεί τα επιτόπια σώματα ιμάμηδων, συμβουλεύει την μωαμεθανική κοινότητα επί θρησκευτικών ζητημάτων, εκδίδει φετβάδες σε θρησκευτικά ζητήματα τα οποία δεν αναφέρονται ρητά στην επιτόπια νομοθεσία, διευθύνει τη διανομή χρημάτων φιλανθρωπίας και τις εισφορές προς ιεροκήρυκες, εκδίδει άδειες στους ιεροκήρυκες, οι οποίοι θέλουν να Ιερουργούν στα τεμένη, να κάμνει ο ίδιος ιερουργίες και να συμβουλεύει την Κυβέρνηση σε μωαμεθανικά θρησκευτικά ζητήματα".

Το όλο θέμα διευθετήθηκε τελικά στα **1953**.

Στις **25** Φεβρουαρίου **1953** οι βρετανοί δημοσίευσαν νόμο "περί εκλογής θρησκευτικού αρχηγού της τουρκικής κοινότητας της Κύπρου" με τον οποίο καθίστατο δυνατή η εκλογή νέου θρησκευτικού ηγέτη των τουρκοκυπρίων (Μουφτή).

Ο νέος Μουφτής θα έμενε για τρία χρόνια στο πόστο του και στη συνέχεια εκλέγηκε ο Μουφτής Ντανά.

Παρά το γεγονός ότι στους όρους διορισμού του νέου Μουφτή αναφερόταν ότι θα απείχε από κάθε είδος πολιτικής δραστηριότητας τόσο σε τοπικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο, οι ίδιοι οι Αγγλοι ουδέποτε αντέδρασαν σε πολιτικές δραστηριότητες του όπου μιμούμενος τα όσα έκαμνε ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, ηγέτης της Εκκλησίας των Ελλήνων Ορθοδόξων

Χριστιανών.

Μόλις ένα χρόνο μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, το **1954**, όταν ανακοινώθηκε η απόφαση της Ελλάδας για κατάθεση προσφυγής για τους Κυπρίους στα Ηνωμένα Έθνη ο Μουφτής σε δήλωση του στο Μαγχεστιανό Φύλακα στα μέσα Σεπτεμβρίου, **1954** προέβη σε δηλώσεις ενώ η εφημερίδα τον περιέγραφε ως "εθνικό ηγέτη":

"Εάν η Βρετανία μελετά οποιανδήποτε μεταβολή της κυριαρχίας της Κύπρου, η τουρκική Κυβέρνηση θα διατυπώσει ισχυρή αξίωση, υποστηριζόμενη από την τουρκική μειονότητα στην Κύπρο. Οι Τούρκοι της Κύπρου επιθυμούν να συνεχισθεί η υφιστάμενη τάξη, αλλά εάν πρόκειται να επέλθει οποιαδήποτε μεταβολή του καθεστώτος, η Κύπρος πρέπει να δοθεί στην Τουρκία".

Ο νέος Μουφτής κινήθηκε παράλληλα με τη δραστηριότητα της Τουρκίας στα μέσα της δεκαετίας του **1950** που είχε αρχίσει πιο έντονο και πιο ζωηρό το ενδιαφέρον της Τουρκίας για την Κύπρο.

Έτσι στις **19** Νοεμβρίου **1954** με ένα υπόμνημα του στον ΟΗΕ υποστήριζε ότι η αξίωση "των ελληνοφώνων Κυπρίων για προσάρτηση της νήσου τους στην Ελλάδα, υπό το πρόσχημα της αυτοδιάθεσης δεν αξίζει να τύχει στήριξης".

Πρόσθετε:

" Η Ένωση με την Ελλάδα, θα έθετε σε άμεσο κίνδυνο τη ασφάλεια των μειονοτήτων της νήσου".

Ο Μουφτής τόνιζε ότι χιλιάδες Τούρκοι είχαν εξαφανισθεί στην Κρήτη, τη Θράκη και τη Ρόδο όταν βρίσκονταν υπό ελληνική διοίκηση και πρόσθετε:

" Η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, θα ισοδυναμεί με ολοκληρωτική εξόντωση της μουσουλμανικής κοινότητας στη νήσο".

Έτσι ο νέος Μουφτής συνέχιζε να πολιτικολογεί και αποτελούσε κατά κάποιο τρόπο, αντίβαρο στα όσα έλεγε και έκαμνε ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος.